ДЕПУТАТ МИНБАРИ

Фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг асосий бўғини бўлган фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари роли ҳамда ваколатларини кучайтириш мамлакатимиз тараққиётида устувор йўналишлардан биридир. Шу боис давлатимизда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини тартибга соладиган тегишли ҳуқуқий асослар яратилган.

Маҳалла

ЖАМИЯТНИНГ АСОСИ ВА ТАЯНЧИ

Уларга асосан ўзини ўзи бошқариш – фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунлари билан кафолатланадиган, ўз манфаатлари, ривожланишнинг тарихий хусусиятлари, шунингдек, миллий ва маънавий қадриятлар, маҳаллий урф-одат ва анъаналардан келиб чиққан ҳолда маҳаллий аҳамиятга молик масалаларни ҳал қилиш борасида мустақил фаолият олиб борадиган тизимдир. Бу тизимда, шубҳасиз, маҳалла институти алоҳида ўрин эгаллайди.

Маҳалла ўзини ўзи бошқарувчи ижтимоий институтнинг ноёб шакли сифатида қадимдан мавжуд бўлган. Бинобарин маҳалла руҳи халқимизнинг яшаш тарзи билан уйғунлашиб кетган.

4-бет

(Давоми. Боши 1-бетда)

Маҳалла зиммасида қонунлар ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари, шунингдек, ўз қарорларининг ижро этилиши устидан жамоатчилик назоратини амалга оширишни ташкил этишдан тортиб, ҳудудида ижтимоий ҳимояни амалга ошириш, тўй ва бошқа маросимларни ўтказиш бўйича тавсиялар бериш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва ободонлаштириш, ижтимоий масалаларининг ҳолати юзасидан ўз ваколат доирасида бошқарув тизими идораларининг маълумотларига эга бўлиш, уларни фуқароларга етказиш ҳамда амалга ошириш каби кўплаб вазифалар бор. Шу маънода маҳалла давлат билан аҳоли манфаатларини уйғунлаштирувчи муҳим институт вазифасини ўтаб келмоқда.

Маҳалла ўзаро ҳамкорлик ҳамда ижтимоий кўмаклашувнинг таъсирчан механизми сифатида муҳтожларга ёрдам бериш, ижтимоий ҳимоянинг энг содда, самарали ва очиқ воситаси ҳисобланади. Ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларни иқтисодий, маънавий қўллаб-қувватлаш учун эса маҳаллаларда ўзига хос демократия мактаби яратилган.

Ушбу демократия мактабини Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси ўзбек халқининг менталитети, анъаналари, маданий хусусиятлари, руҳияти билан унинг манфаатларини уйғунлаштирувчи турмуш тарзи сифатида эътироф этади. Шу маънода партия маҳаллани жамоа руҳида яшаш орқали аҳоли манфаатларини умуммиллат манфаатлари билан уйғунлаштирувчи ижтимоий макон деб ҳисоблайди.

Маҳалла ўзаро ҳамкорлик ҳамда ижтимоий кўмаклашувнинг таъсирчан механизми сифатида муҳтожларга ёрдам бериш, ижтимоий ҳимоянинг энг содда, самарали ва очиқ воситаси ҳисобланади. Ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларни иқтисодий, маънавий қўллаб-қувватлаш учун эса маҳаллаларда ўзига хос демократия мактаби яратилган.

Ушбу демократия мактабини **Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси ўзбек халқининг менталитети, анъаналари, маданий хусусиятлари, руҳияти билан унинг манфаатларини уйғунлаштирувчи турмуш тарзи сифатида эътироф этади. Шу маънода партия маҳаллани жамоа руҳида яшаш орқали аҳоли манфаатларини умуммиллат манфаатлари билан уйғунлаштирувчи ижтимоий макон деб ҳисоблайди.**

Бироқ бугун маҳалла ўз ҳудуди доирасидаги аҳоли манфаатларини тўлароқ намоён этиши учун унинг ҳуқуқлари ва ваколатларини янада кенгайтириш зарур. Шу боис **Президентимиз Ислом Каримов 2010 йил 27 январдаги Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисида “Маҳалла фаолиятининг ҳуқуқий базасини такомиллаштириш, унинг самарали фаолият юритиш механизмларини ва ваколатларини кенгайтириш бундан кейин ҳам бизнинг устувор вазифамиз бўлиб қолади”**, деб алоҳида таъкидладилар.

Дарҳақиқат, маҳалланинг жамиятдаги ижтимоий ўрни ва аҳамияти тобора ортиб боргани сари унинг зиммасидаги масъулият ҳам ошиб бормоқда.

Маълумки, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида давлат бюжетидан маҳалла фуқаролар йиғинидаги комиссия қарорига асосан икки ёшгача бўлган болаларга нафақа пули белгиланади. Ушбу қарор ижросини аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ва меҳнат бандлик бошқармаси назорат қилади.

Ҳозирда давлат ҳокимияти органларининг бир қатор ваколат ва вазифалари, жумладан, ижтимоий масалаларни ҳал қилиш, коммунал хўжалик ва ободонлаштириш ишлари, одамларни иш билан таъминлашни ташкил этишда фаол иштирок этиш, амалий ёрдам кўрсатиш, аҳоли манфаатларини ҳимоя қилиш каби ваколатлар фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, хусусан маҳаллаларга берилган.

ДЕПУТАТ МИНБАРИ

Маҳалла

ЖАМИЯТНИНГ АСОСИ ВА ТАЯНЧИ

Маҳалла фуқаролар йиғинларининг ваколатларини кенгайтириш, бу орқали маҳаллани аҳолига янада яқинлаштиришга ҳамда бошқарув идоралари устидан жамоатчилик назорати ўрнатиш учун асос бўлади. Юртбошимиз Ислом Каримов айтганларидек, “Бошқарув идоралари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини ўрнатишда маҳалланинг вазифаларини кенгайтириб бориш, давлат ижтимоий дастурларининг ҳаётга татбиқ этилиши бўйича жойларда амалга оширилаётган ишлардан жамоатчиликни кенг хабардор қилиш мақсадида давлат органларининг фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш идоралари билан мустаҳкам ҳамкорлигини таъминлаш бундан буён ҳам доимий эътиборимизда бўлиши керак”.

Юртбошимиз Ислом Каримов айтганларидек: **“Фуқаролик жамияти институтлари, жумладан, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг жамият ва давлат қурилиши тизимидаги ҳуқуқ ҳамда ваколатларини кенгайтиришга қаратилган қонунчиликни такомиллаштириш масаласи устувор йўналишга айланиши зарур”.**

Дарҳақиқат, фуқароларни ўзини ўзи бошқариш органлари, хусусан, маҳалланинг давлат қурилиши тизимидаги ҳуқуқ ва ваколатларини кенгайтиришга қаратилган қонунчиликни янада такомиллаштириш давр талаби. Зеро, маҳалла маҳаллий давлат бошқарув тизими идоралари мансабдор шахсларини белгиланган муддатларда ўз йиғилишларига таклиф қилиб, ҳудудда ижтимоий ва давлат дастурларини амалга оширилиши, маҳалла ҳудуди доирасида мавжуд муаммолар ечими бўйича улар томонидан қилинаётган ишлар юзасидан ахборот олишга ҳақли. Ўз навбатида ҳар бир маҳалла бошқарув тизими давлат идоралари ўзларига берилган топшириқлар ижроси юзасидан ҳисобот бериб туришлари тақозо этилади. Бу бир томондан маҳалланинг ҳокимият идоралари устидан ўзига хос жамоатчилик назорати вазифасини ўтаса, иккинчи томондан давлат аҳамиятига молик масалаларни ўзини ўзи бошқариш органлари – маҳаллаларда қандай тарзда амалга оширилаётгани юзасидан ҳисобот берилади. Қолаверса, режа асосида ўтказиладиган бундай ҳисобот йиғилишлари маҳалла оқсоқоллари билан давлат бошқарув органлари ўртасидаги муносабатларни янада яқинлаштиради ва ўзига хос машварат ҳисобланади.

Маҳалла фуқаролар йиғинларининг ваколатларини кенгайтириш, бу орқали маҳаллани аҳолига янада яқинлаштиришга ҳамда бошқарув идоралари устидан жамоатчилик назорати ўрнатиш учун асос бўлади. **Юртбошимиз Ислом Каримов айтганларидек, “Бошқарув идоралари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини ўрнатишда маҳалланинг вазифаларини кенгайтириб бориш, давлат ижтимоий дастурларининг ҳаётга татбиқ этилиши бўйича жойларда амалга оширилаётган ишлардан жамоатчиликни кенг хабардор қилиш мақсадида давлат органларининг фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш идоралари билан мустаҳкам ҳамкорлигини таъминлаш бундан буён ҳам доимий эътиборимизда бўлиши керак”.**

Ўзбекистонда маҳалла жамиятнинг асоси ва таянчи бўлиб қолар экан унинг вакиллари ўзларининг бошлаган ишлари ва мўлжаллаган режаларини охирига етказа олиш имкониятларига эга бўла олишлари лозим. Зотан, Президентимиз таъкидлаганларидек, ҳаётнинг ўзи **“Маҳалланинг фуқароларнинг энг долзарб муаммоларини ҳал этиш, уларнинг ижтимоий фаоллигини таъминлашдаги ўрни ва аҳамияти ортиб бораётганини инобатга олган ҳолда, оқсоқоллар ва уларнинг маслаҳатчиси этиб энг муносиб номзодлар сайланишини таъминлайдиган фуқаролар йиғини раислари (оқсоқоллар) ва уларнинг маслаҳатчиларини сайлаш тизимини янада такомиллаштириш талаб этилмоқда”**

Қодиржон ОДИЛОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлари ва ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси, ЎзМТДП фракцияси аъзоси